

YÖRESEL ÜRÜNLER VE COĞRAFI İŞARETLER TÜRKİYE ARAŞTIRMA AĞI
RESEAU DE RECHERCHES SUR LES PRODUITS DE TERROIR ET LES INDICATIONS GEOGRAPHIQUES
DE TURQUIE

BAŞKANDAN

SAYI 1 / KASIM 2017

- Başkandan 1
- Yeni Komitelerimiz 2
- Mardin "Türkiye Coğrafi İşaretler Beşiği Yukarı Mezopotamya Uluslararası Sempozyumu 3
- Ünlü Bir Fransız Coğrafi İşareti: COMTE Peyniri Serüveni 4
- 6769 Sayılı Yeni Sınai Mülkiyet Kanununun Getirdikleri 5

Çok değerli arkadaşlarım, sevgili YÜCiTA üyeleri.. Size ulaştırılan bu bülten YÜCiTA'nın yeni bir adımını oluşturuyor. Aslında uzun süredir tartıştığımız ancak çalışmalarımızın yoğunluğu nedeniyle bir türlü yaşama geçirelemeyen bu proje artık gerçekleşmiş bulunuyor.

YÜCiTA bülteni Coğrafi İşaretlerle ilgili birlikte ya da bireysel gerçekleştirdiğimiz haberlerle, konu ile ilgili yurt içi ve dışı gelişmelerden bir demet oluşturacak. Bülten aynı zamanda Araştırma Ağımız faaliyetlerinin kayıt altına alınması ve belgelenmesini sağlayacak.. Bunu düşünmek bile insanı çok mutlu ediyor .

Bülten'in hayat bulmasını sağlayan başta Birol kardeşimiz olmak üzere sevgili Enes'e ve emeği geçen bütün arkadaşlarıma yürekten teşekkür ediyor, yaşaması için değerli katkılarınızı bekliyor ve iyi okumalar diliyorum..

Yavuz TEKELİOĞLU

YÜRÜTME KURULUMUZ / ANTALYA

YÜCİTA MARDİN TOPLANTISI KARARLARI

05.10.2017-07.10.2017

1. Komitelerde bir revizyona gidildi. Amaç komitelerin daha etkin çalışması, çalışmaların her 6 aylık dönem için bir rapora bağlanması.
  - a. Hukuk Komitesi (Başkan Didem Özgür, yeni üye Dilara Rende)
  - b. İletişim Komitesi (Başkan Erdem Ak, Neşe Biber ve Berrin Bal Onur yeni komite üyeleri)
  - c. ARGE Komitesi (Başkan Selim Çağatay, Enes Aslan, Birol Uluşan ve Baran Demirtaş yeni üyeler)
  - d. Uluslararası İlişkiler Komitesi (Başkan Yavuz Tekelioğlu)
  - e. Kurumsal İlişkiler Komitesi (Başkan Çimen Mutlu)
  - f. Sosyal Sorumluluk Komitesi kaldırıldı.
2. Erdem Ak facebook, instagram, twitter ile ilgili işleri üstlendi. Facebook şifre vs. bilgileri Erdem beye Çimen Mutlu aktaracak.
3. Neşe Biber ve Berrin Bal Onur medya ile ilişkileri üstlendi.
4. Ulusal ve Uluslararası basında Cİ ile ilgili haber taramasını sırasıyla Çimen Mutlu ve Didem Özgür üstlendi.
5. WhatsApp iletişimini Mehmet Zambak üstlendi.
6. G-mail grubumuzun sorumlusu Çimen Mutlu. Yeni üyelerimizin e-mail ağımıza kaydını Çimen hanım yapacak.
7. Birol Uluşan YÜCİTA e-bülten işini üstlendi.

YÜCİTA MARDİN TOPLANTISI KARARLARI

05.10.2017-07.10.2017

8. "İdeal bir denetim ve yönetim sistemi nasıl olmalı" konusunda yapılacak çalışma için Malatya Kayısı pilot ürün olarak öngörüldü. Bu projede öncü kurum Metro olacak.
9. İllerde vali yardımcılarını öncülüğünde Cİ çalışma grupları oluşturulduğu öğrenildi. YÜCİTA üyelerinin bunlara dahil olup, katkı sağlaması gerekliliği kabul edildi.
10. 2018 yılı birinci 6 aylık toplantımızın İstanbul'da (Gastro-Metro) yapılması öngörüldü. Birol bey bu konuyu yönetime sunacak ve kabul görürse ilk toplantı İstanbul'da yapılacak.
11. Nilhan hanım ve Yavuz hoca ellerinde bulunan Cİ makalelerini mail grubuna gönderecek.
12. Yavuz hoca ve Çimen Mutlu okullarda yerli malı haftalarında yaptığı sunumları mail grubuna aktaracak, mümkünse herkes kendi ilinde bu sunumları YM haftasında kullanacak.
13. Derya Kılıç hanımın gerektiğinde Eğitim ve Cİ farkındalığı hakkında teknik destek vermesi kararlaştırıldı.
14. 24-25 Kasım Bolu programımız var (katılım: Neşe Biber, Berrin Bal Onur, Derya Kılıç, Yavuz Tekelioğlu, Selim Çağatay, Mehmet Zambak, Pınar Nacak, Çimen Mutlu.....). Program hazırlıklarımız devam ediyor.

YENİ KOMİTELERİMİZ

Yürütme Kurulu

Prof. Dr. Yavuz TEKELİOĞLU Başkan

Prof. Dr. Selim ÇAĞATAY Başkan Yardımcısı

Yrd. Doç. Dr. Mehmet ZANBAK Yürütme Kurulu Tanıtım Koordinatörü

1. Hukuk Komitesi

Dr. Didem ÖZGÜR Hukuk Komitesi Koordinatörü

Peri Banu NEMUTLU

Dilara RENDE

Derya KILIÇ

2. İletişim Komitesi

Erdem AK İletişim Komitesi Koordinatörü

Yrd. Doç. Dr. Mehmet ZANBAK

Hasan ÖNDER

Çimen MUTLU

Berin Bal ONUR

Neşe AKSOY BİBER

Dr. Pınar NACAĞ

3. Ar-Ge Komitesi

Prof. Dr. Selim ÇAĞATAY AR-GE Komitesi Koordinatörü

Baran DEMİRTAŞ

Birol ULUŞAN

Dr. Enes ASLAN

YENİ KOMİTELERİMİZ

3.1 Ekonomik Araştırmalar Grubu

Prof. Dr. Yavuz TEKELİOĞLU

Prof. Dr. Selim ÇAĞATAY

Celal BŐLBŐL

Dr. Kemalettin TAŐDAN

Selçuk Can TEZ

Prof. Dr. Ummuhan GŐKOVALI

3.2 KŐltőrel Araştırmalar Grubu

3.3 Biyoçeřitlilik Araştırma Grubu

Dr. Didem ŐZGŐR

Prof. Dr. Mitat ŐAHİN

Prof. Dr. Bayram Murat ASMA

3.4 Kalite ve Teknoloji Araştırma Grubu

Prof. Dr. Mitat ŐAHİN Biyoçeřitlilik Araştırma Grubu Koordinatőrő

Ayla ARSLANER

Celal BŐLBŐL

4. Uluslararası İlişkiler Komitesi

Prof. Dr. Yavuz TEKELİOĞLU Uluslararası İlişkiler Komitesi Koordinatőrő

Prof. Dr. Selim ÇAĞATAY

Selma TOZANLI

5. Kurumsal İlişkiler Komitesi

imen MUTLU Kurumsal İlişkiler Koordinatőrő

AbdŐssamed DOĐANÇAY

Ayla ARSLANER

Dr. Pınar NACAĞ

MARDİN "TÜRKİYE COĞRAFI İŞARETLER BEŞİĞİ YUKARI MEZOPOTAMYA ULUSLARARASI SEMPOZYUMU

Dicle Bölgesi Yöresel Ürünler Coğrafi İşaretler Sempozyumu geniş bir katılımıyla Mardin'de gerçekleştirildi. İki gün süren sempozyumda beş farklı oturumda çeşitli konu başlıklarıyla sunumlar yapıldı.

DİKA tarafından YÜCİTA (Yöresel Ürünler ve Coğrafi İşaretler Türkiye Araştırma Ağı) ile iş birliği içerisinde organize edilen, "Türkiye'nin Coğrafi İşaretler Beşiği: Yukarı Mezopotamya" başlıklı uluslararası sem-

pozyum sona erdi. Mardin, Batman, Siirt ve Şırnak illerini kapsayan TRC3 Bölgesinin coğrafi işaret alabilecek özgün yöresel ürünlerinin potansiyelini ortaya çıkarmak ve bu alanda çalışan ulusal ve uluslararası paydaşlarla iş birliği geliştirmek amacıyla düzenlenen sempozyuma uluslararası düzeyde katılım sağlandı.

Sempozyuma DİKA Yönetim Kurulu Başkanı Mardin Valisi ve Büyükşehir Belediye Başkan Vekili Mustafa Yaman, Mardin Milletvekili Ceyda Bölünmez Çankırı, Mardin Ticaret ve Sanayi Odası Başkanı Mehmet Ali Tutaşı, Batman Üniversitesi Rektörü Aydın Durmuş, konuyla ilgili kamu kurum ve kuruluşlarının müdürleri, sivil toplum kuruluşlarının ve perakende sektörünün temsilcileri katıldı.

MARDİN "TÜRKİYE COĞRAFI İŞARETLER BEŞİĞİ YUKARI MEZOPOTAMYA ULUSLARARASI SEMPOZYUMU

Konferansın ardından sempozyum oturumlarına geçildi. İlk oturum "Türkiye Coğrafi İşaretlerin Neresinde?" ikinci oturum "Coğrafi İşaretlerde Türkiye'den Örnek Olaylar" üçüncü oturum "Coğrafi İşaretlerde Anadolu'dan Yansımalar" dördüncü oturumda "Coğrafi İşaretlerde Yönetişim ve Denetim" beşinci ve son oturumda "Coğrafi İşaretler ve Mardin: Bir Mezopotamya Gerçeği" konu başlıklarıyla gerçekleştirildi.

Yapılan sunumların ardından sempozyum programına katkı sağlayan tüm katılımcılara Ajans Genel Sekreteri tarafından çeşitli hediyeler takdim edildi. Organizasyonun sonunda günün anısına çekilen toplu hatıra fotoğrafının ardından sempozyum sona erdi.

MARDİN "TÜRKİYE COĞRAFI İŞARETLER BEŞİĞİ YUKARI MEZOPOTAMYA ULUSLARARASI SEMPOZYUMU

ÜNLÜ BİR FRANSIZ COĞRAFI İŞARETİ: COMTE PEYNİRİ SERÜVENİ

CNN BAŞKA BİR DÜNYA MÜMKÜN LİNK:

<http://share.interpress.com/download/video/baskabirdunyamumkun29102017cnnturk.MP4>

Fransa'da Halen 1300 peynirin olduğu söyleniyor. Ancak tescilli peynir sayısı sadece 54, bunun da 9'unun işareti mahreç (Protected geographical indication). Köken adı korunan, yani işareti menşe olan (Protected designation of origin) peynir sayısı 45'le sınırlı ve bu peynirlerin hemen tamamı asırlardır koruma altında . Avrupa Birliği'nce 1996 yılında tes-cil edilmiş olan Comte (AOP) bu peynirlerin başında yer alıyor..

COMTE

Comte tamamen çiğ İnek sütünden yapılan ve telemesi preslenerek pişirilen üretim şart-namesine göre 35-50 kg (Ort. 40kg) ağırlığında, 50-70 cm çapında ve 8-13 cm kalınlığın-da Fransızlar'ın Meule (tekerlek-kelle) adını verdikleri ve bizim Kars Kaşarını andıran silindirik şekilli bir peynirdir..

Olgunlaştırma süresi en az 4 ay, olup ortalaması 8 aya ulaşmakta, bu süre 36 aya kadar uzayabilmektedir. Çok sayıda ve değişik aromalara sahip olan Comte'nin her adedi farklı aromatik özellik taşımaktadır.?

Comte, piyasaya 32 ile 45 kg arasında (ortalama 40) ve 55-70 cm çapındaki tekerlekler ya da , porsiyonlar veya rendelenmiş halde sunulmaktadır..

DEĞER ZİNCİRİ

Süt Üretimi

Değer zincirinin ilk halkasında yer alan süt üreticileri 2600 aile işletmesinden oluşmak-tadır. Comte üretimi İçin gerekli süt üretimi 150 Bin süt ineği tarafından gerçekleştiril-mektedir. Süt işletmesi başına düşen ortalama inek sayısı 45 olup, her işletme yılda or-talama 270 Bin litre süt üretmektedir. Üretimde Fransız ırkları Montbeliarde (%95) ve Simmental (%5) kullanılmaktadır. Bir Montbeliarde günde ortalama 20 litre süt vermekte yani bir tekerlek Comte (40 kg) üretebilmek için 20 ineğin sütü gerekmektedir. Üretimin her aşaması katı kurallara bağlıdır. Her işletmenin inek başına 1 ha mera alanına sahip olması koşuldur. ? Beslenme tamamen doğal ve taze ota dayalı olup kışın kuru ot kullanıl-maktadır. . Yem bitkileri de (daha çok yonca ve tahıl) işletmede üretilmekte bunun için de her işletmenin inek başına 1 ha alana sahip olması gerekmektedir. Bir hayvan yılda or-talama 1800 kg yoğun yem (tahıl) tüketmekte olup, fermente yemlerin kullanılması ve işletmede transgenik kültürlerin uygulanması kesinlikle yasaktır.

Süt sağımı sabah akşam yapılmakta ve işletmede gerçekleştirilen ilk analizden sonra ay-nı gün mandıraya ulaştırılmaktadır.

ÜNLÜ BİR FRANSIZ COĞRAFI İŞARETİ:

COMTE PEYNİRİ SERÜVENİ

Peynir Üretimi

Comte senenin her günü üretilen bir peynirdir.. Süt üretimi , peynir üretimi ve olgunlaştırmanın sınırları belirtilmiş coğrafi alanda gerçekleştirilmesi gerekmektedir.

Peynir üretimi kooperatif olarak örgütlenmiş ve "frutiere" olarak adlandırılan mandıralarda yapılmaktadır.. Her süt işletmesi sütünü verdiği kooperatifin üyesidir. Kooperatif yönetim kurulu üyelerden oluşmakta, başkanı bulunmamaktadır. Her kooperatif bir ya da iki peynir ustası çalıştırmaktadır.. Sayıları 150'yi bulan bu kooperatifler ortalama 16 ortaklıktan oluşmaktadır. Bu özgün örgütlenme yönteminin kökenleri VIII asra kadar inmektedir. Zanaatsal uygulama ve geleneklere dayanan ve hiç bir zaman terkedilmeyen bu dayanışma ve paylaşma birliği Comte'yi büyük peynir yapan temel nedendir..

Comte üretim yöntemi asırlardan beri hiç değişmemiştir. Amaç o lezzetli sütün kaynağını oluşturan doğal florayı koruyarak uzun süre muhafaza edilebilecek büyük hacimli bir peynir üretebilmektir..

Süt taşımadaki hassasiyeti nedeniyle

her işletme için 25 km çapındaki bir alandan toplanmakta, böylece laktik floranın gelişmesi sağlanmaktadır. Üretimde katkı madde ve renklendiricilerin kullanılması yasak olup, maya olarak dana şirdeni kullanılmaktadır ..Üretilen sütlerin 24 saat içinde ve her biri 500 litrelik açık bakır küvetler içinde işlenmesi ve her küvetten günde en çok 12 tekerlek Comte elde edilmesi zorunludur..

Teleme işleminde testin önemi nedeniyle peynir ustasının bilgi, beceri ve yeteneklerinin sürdürülebilmesi için elle üretim yöntemi korunmaktadır.

Günde en çok üç tur üretime izin verilmekte, her üretimden sonra küvezlerin fırçalanması, yıkanması ve durulanması gerekmektedir.

İzlenebilirliğin sağlanabilmesi için üretilen her tekerlek Comte'ye üretim ay ve yılı ile üretim yerini belirten oval şekilli yeşil bir damga vurulmakta, bir başka damga ile de üretim günü belirtilmektedir..

Ön olgunlaştırma için 10-15 derecede, bir ay mandırada kalan Comte'ler olgunlaştırılacakları mağaralara (Caves) gitmeden önce , peynir ustaları tarafından her gün kuru tuzlama, ovalama ve alt üst edilme gibi işlemlere tabi tutulmaktadır. . Bu son işlemler rafların yüksekliği nedeniyle artık makinalarla yapılmaktadır.

ÜNLÜ BİR FRANSIZ COĞRAFI İŞARETİ:

COMTE PEYNİRİ SERÜVENİ

Olgunlaştırma

Mandıralarda ön olgunlaştırılması gerçekleştirilen Comte'ler 15 "olgunlaştırma evi" ne (maison d'affinage) gönderilmekte , burada usta ellerde olgunlaştırılmaları sağlanmaktadır.. Çok düzenli hava sıcaklığı ve nem derecesine sahip bu tesislerde çam ağacından yapılmış devasa raflarda yerlerini alan peynirler 6 -9-12-18 ve 24 aylık olgunlaşma sürelerinden sonra piyasaya sürülmektedir..

Değişik büyüklükteki bu olgunlaştırma evlerinin en ilginç şüphesiz Le Fort Lucotte de Sainte Antoine'dır..

Prusya saldırılarına karşı, 1879-1882 yılları arasında yapılmış olan ve yontulmuş taş kemerleri ile çok etkileyici bir görünüm sergileyen bu tünel 400 kişilik bir askeri garnizonu barındırmaktaydı. Savaş bakanlığı tarafından terkedilmiş olan tünel

1965 yılında St Antoine komünü tarafından satın alınmış ve 1966 yılında vizyoner bir peynir ustası, Marcel Petite tarafından Comté peynirlerini olgunlaştırma mağarasına dönüştürülmüştür. Mağaralarda her biri ortalama 40 kg olan 100 000 tekerlek comté olgunlaştırılmaktadır.

Coğrafi alan ve ürün yer ilişkisi

Comte Orta Jura'ların 4 departmanında 230 Bin hektarlık alanda üretilmektedir. Üretim alanı sınırları CI tescil belgesi üretim şartnamesinde en küçük köye kadar ayrıntılı bir biçimde belirtilmiştir. Süt üretimi, peynir üretimi ve olgunlaştırmanın bu alanda gerçekleştirilmesi zorunludur.

Jura'lar bitki örtüsü bakımından çok zengin olup flora araştırmalarına göre 576 bitki türüne ev sahipliği yapmaktadır . Çayırılık alanlar biçilmekte, elde edilen otlar kurutulmakta , kışın yem olarak kullanılmaktadır. (6 ay). Yazın hayvanlar sürekli otlaklardadır.. Comte sütünün kalitesi şüphesiz Jura'ların bu zengin bitki örtüsü ve eko sisteminden kaynaklanmaktadır.

ÜNLÜ BİR FRANSIZ COĞRAFI İŞARETİ: COMTE PEYNİRİ SERÜVENİ

Ekonomik katkısı

Comte Orta jura'larının ekonomik motor gücü olup kolektif bir başarı öyküsü ve tipik bir kırsal kalkınma projesidir.

2015 yılı üretimi 1 500 000 adet olup (65 000 ton) ihracatı sürekli artmaktadır..

Cirosu yıldan yıla 550 ile 650 milyon € arasında değişmektedir.

Comte değer zincirinde tam 10 000 kişi çalışmaktadır. Görüldüğü gibi Comte (AOP) gerek yarattığı istihdam ve gerekse katma değer açısından çok önemli bir Coğrafi İşarettir..

Yönetişim

Halen Fransa'da yönetişimi en iyi yapılan Coğrafi İşaret olan Comté peynirinin başarısında " Comte Meslekler Arası Yönetim Komitesi " bulunmaktadır. Temel misyonu köken adının sahte ve hileli kullanımlara karşı korumak, üreticilere teknik hizmet götürmek, araştırma yapmak, ürünün tanıtım ve reklamını yapmak, piyasa yönetimini gerçekleştirmek ve ürünün tescil belgesindeki kurallara uygun üretilmesini sağlamak olan bu komite 4 kuruldan oluşmaktadır. Komitede yönetim son derecede demokratik olup kararlar oybirliğiyle alınmaktadır.

Prof. Dr. Yavuz Tekelioğlu

COMTE DE AKILDA KALAN

Müthiş Comte değer zincirinin küçük bir ayrıntısı gibi dursada, ineklerin boyunlarına tıkirak veya çingirak deniyor) yapan işletmenin 1834

takılan çanlarını (anadoluda

Kırsal iş gücüne ve değer zincirine çok güzel bir örnek oluşturuyor

Birol Uluşan

6769 SAYILI YENİ SİNAİ MÜLKİYET KANUNUN GETİRDİKLERİ

COĞRAFI İŞARETLERDE YENİ DÖNEM

Yeni dönemin belirleyicisi olacak Sınai Mülkiyet Kanunu'nun amacı "sınai mülkiyet haklarının ve geleneksel ürün adlarının korunması ve bu hakların ticari ve sınai alanda kullanımının teşvik edilmesi suretiyle teknolojik, ekonomik ve sosyal ilerlemenin gerçekleştirilmesine katkı sağlamaktır." (Md.1) Türk Patent Enstitüsü'nün adının Türk Patent ve Marka Kurumu (Kısa adı TÜRK PATENT) olarak değiştirildiği yasa; üçü başlangıç hükümleri olmak üzere toplam 193 maddeden ibaret olup Marka Hakkı ve Kapsamı (Md.4-32), Coğrafi İşaret ve Geleneksel Ürün Adı (Md.33-54), Tasarım Hakkı ve Kapsamı (Md.55-81), Patent ve Faydalı Model (Md.82-145) ve Ortak, Diğer ve Son Hükümler (Md.146-193) başlıklarını taşıyan 5 kitaptan oluşmaktadır.

Cİ ikinci kitapta yer almakta ve "Coğrafi İşaret ve Geleneksel Ürün Adı" başlığını taşımaktadır. Geleneksel ürün adı korumasını da içermesine rağmen sadece 21 maddeden oluşan bu kitap, madde sayısı itibariyle kanunun en küçük kitabıdır. Oysa geleneksel ürün adı korumasına yer vermediği halde 555 sayılı KHK 39 maddeye sahipti.

Cİ'le ilgili 2. kitap kendi içinde 6 kısımdan oluşmaktadır. Sırasıyla;

Coğrafi İşaret ve Geleneksel Ürün Adı Hakkı

Başvuru ve İtirazlar

Tescil ve Değişiklik Talepleri

Hakkın Kapsamı, Kullanım ve Denetim

Hakkın sona ermesi

Hakka Tecavüz

başlıklarını taşımaktadır. 2. ve 5. kısımlarda kendi içlerinde ikişer bölümden oluşmaktadır. Yasa görüldüğü gibi çok karışık bir sınıflandırma sistemine sahiptir. Cİ'in kullanımı üreticilere tahsis edilmiş kendine özgü bir kolektif hak olduğu için aslında ayrı bir yasanın çıkarılması çok daha iyi olurdu.

6769 SAYILI YENİ SİNAİ MÜLKİYET KANUNUN GETİRDİKLERİ

YASANIN GETİRDİĞİ DEĞİŞİKLİKLER VE YENİLİKLER

"Coğrafi İşaret ve Geleneksel Ürün Adı" başlığını taşıyan yasa KHK'den farklı olarak "geleneksel ürün adları"na da koruma getirmektedir. Zengin Anadolu kültüründe geleneksel özellik taşıyan ancak CI kapsamına girmeyen ve "geleneksel ürün adı" olarak tescili öngörülen bu ürünlere koruma sağlanması gerek standart üretim metodlarının belirlenerek garanti altına alınması ve gerekse ülkemiz kırsal kalkınmasının gelişmesi ve bu özgün ürünlerin üretim yöntem ve kültürünün gelecek nesillere aktarılması bakımından son derecede önemlidir. Bu düzenleme yapılırken AB 1151/2012 sayılı "Tarım Ürünleri ve Gıda Maddeleri Hakkındaki Kalite Düzenlemelerine ilişkin Konsey Tüzüğü" örnek alınmıştır (TPE, Genel Gereğe, Md.33).

KHK tek üreticiye de tescil alma hakkını tanıdığı halde (Anamur muzunu örneği) , yasa isabetli hareket ederek bunu kaldırmıştır. Tescil başvurularının 1151/2012 sayılı AB tüzüğünde öngörüldüğü gibi ancak "üretici" tanımına uygun olarak ürünün üreticilerinden oluşan "üretici grupları" tarafından yapılabileceği düzenlenmiştir. Yasa tek bir üreticiye başvuru hakkını ürünün ancak tek bir üreticisinin olduğunun ispatı halinde mümkün olabileceğini öngörmüştür.

555 sayılı KHK'ye göre başvurulardaki bilgilerin Resmi Gazete, yerel gazete ve yüksek tirajlı gazetelerde yayınlanması zorunluydu. Yüksek maliyeti nedeniyle başvurularda caydırıcı bir rol oynayan bu uygulamaya da son verilerek tescil maliyetleri çok azaltılmıştır. Başvuruların bundan böyle diğer sinai mülkiyet hakları başvurularının yayınlandığı bültende yayınlanması öngörülmüştür (Md.38/5).

Yasanın getirmiş olduğu bir olumlu yenilik de ilan süresinin kısaltılarak tescil süreçlerinin hızlandırılmasıdır. Nitekim KHK ilanının resmi gazetede yayımlanmasından itibaren 6 aylık bir itiraz süresi tanıdığı halde, yasa yayınlanmış başvurulara karşı bültendeki yayın tarihinden itibaren 3 ay içinde TÜRK PATENT'e itiraz edilebileceğini öngörmüştür (Md.40/2).

6769 SAYILI YENİ SINAİ MÜLKİYET KANUNUN GETİRDİKLERİ

Yasanın olumlu bir adımı da alınmış tescillerde değişiklik yapma olanağını getirmesidir. Nitekim "Değişiklik talepleri" başlığını taşıyan 41. Madde "Tescil edilen coğrafi işaretin ya da geleneksel ürün adının tescile konu özelliklerinde değişiklik olması halinde değişiklik talebi ücretlerinin ödenmesi koşuluyla menfaati bulunanlar tarafından yapılabilir." hükmünü getirmektedir. Bu konu büyük ihtimalle 21 yıllık uygulama sonucu karşılaşılan sorunları gidermek amacıyla öngörül- müş olup, tescillerdeki eksiklik ve hataları gidermek, değişik nedenlerle üretim koşulları ve coğrafi sınırlarda oluşan yeni durumları tescillere yansıtmak amacını gütmektedir.

"Coğrafi İşaret ve Geleneksel Ürün Adı" yasasında "Coğrafi işaret korumasının elde edilmesi ve tescilden doğan hakların kapsamı" ayrıntılarıyla belirtilmekte (Md.44), ancak hak sahibinin sorumlulukları konusunda ne yazık ki herhangi bir hüküm yer almamaktadır. Oysa tescil sahibinin tescilden doğan sorumlulukları da bulunmaktadır. Nitekim bu kurumların üretim zincirinin rasyonel çalışması ve ürünün korunmasına ve savunmasına yönelik faaliyetlerde bulunmak, bu çerçevede üreticilerin köken adı kurallarına uygun üretim yapmalarını sağlamak (iç denetim), ürünle ilgili inceleme ve araştırmalar yapmak, üreticilere teknik hizmet sunmak, köken adının sahte ve hileli kullanımını takip etmek ve köken adı tanıtım ve reklamını yapmak gibi görevleri de bulunmaktadır.^[1] AB'de "coğrafi işaret yönetimi" (gouvernance) olarak adlandırılan bu son derecede önemli konu ülkemizde uygulanmadığı için sistem bir türlü işlerlik kazanamamakta ve kurumlarımız tescil almakla kalmaktadır.

Yasada getirilen önemli bir yenilik de KHK'de öngörülme- yen amblem kullanımının zorunlu hale getirilmesidir (Md.2, Md.46/2). Pazarlanan tescilli ürünler üzerinde yer alan Cİ logoları ya da amblemler tescilli ürünlerin inandırıcılığını vurgulamak, tüketicilere gerçek bir köken ve kalite garantisi vermek ve üreticilere ürünlerini daha iyi tanıtmaya olanağını sağlamak bakımından çok önemlidir. Böylece tüketiciler bir resmi kalite işareti olan bu amblemleri taşıyan ürünlerin belirli bir denetim mekanizmasından geçen, kontrollü ürünler olduklarını bilmektedir. Cİ amblemlerinin kullanılması ile koruma sisteminin bilinirlik düzeyini artırma ve tüketicilerde farkındalık yaratma olanağı sağlanırken aynı zamanda piyasalarımızda yaşanan yoğun Cİ hakkına tecavüz olayları da engellenecektir. Logo kullanımı AB'nde de 1151/2012 sayılı Tüzüğe göre 4 Ocak 2016'dan itibaren zorunlu hale getirilmiştir.

6769 SAYILI YENİ SINAİ MÜLKİYET KANUNUN GETİRDİKLERİ

Cİ koruması altındaki ürünlerin üretim şartnamesindeki (cahier des charges-specification) kurallara uygun olarak üretilmesi son derecede önemli olup bunun gerçekleşmesi ancak etkin bir denetimle olasıdır. Sistemin başarı ve devamlılığı ile kalitede sürdürülebilirliğin sağlanması denetimlerden geçmektedir. Bu nedenle Cİ korumasının en çok geliştiği AB'de çok sıkı bir denetim ağı oluşturulmuştur. Tüm bu denetimleri geçen ve market raflarında yerini alan ürünler tüketicilerce güven içinde satın alınmakta ve tüketilmektedir. Cİ'in ve geleneksel ürün adlarının kullanımının denetimi öz denetim, iç denetim ve dış denetim olmak üzere üç aşamalıdır.

Öz denetim bizzat üretici tarafından gerçekleştirilen denetim olup, üretici ürününü etik olarak Cİ tescil belgesinde belirtilen kurallara uygun olarak üretmekle yükümlüdür.

İç denetim üreticinin üretim şartnamesine uygun davranıp davranmadığını bir başka deyişle ürünün bu kurallara uygun üretilip üretilmediğini denetlemektir. İç denetim Cİ tescili alan kurum yani tescil sahibi tarafından gerçekleştirilir. Bu denetimin nasıl ve hangi organlar tarafından yapılacağı Cİ tescil belgelerinde belirtildiği halde kurumlarımızın büyük kesimi buna uymamaktadır.

Dış denetim tescilli Cİ'in, üretim zinciri üzerinde, yani ürünün üretimi, piyasaya arzı veya dağıtım aşamalarında özel sertifikasyon kurumlarınca gerçekleştirilen denetimdir. Bu kuruluşlar normal olarak AB standartlarına göre akredite olmuş, donanımlı, bağımsız ve tarafsız kuruluşlardır. Denetimin hangi sıklıkla ve üreticilerin ne kadarı üzerinde yapılacağı ve yaptırımların ne olacağı denetleyen kuruluşla tescil sahibi arasında imzalanan denetim planında yer alır. Ülkemizde KHK'nin uygulama sürecini kapsayan 21 yıl boyunca dış denetimler konusunda hiçbir gelişme kaydedilememiş, bu denetimleri gerçekleştirecek kuruluşlar bir türlü yaşama geçirilememiştir.

6769 SAYILI YENİ SINAİ MÜLKİYET KANUNUN GETİRDİKLERİ

Yeni yasa Cİ'in ve geleneksel ürün adlarının kullanımının denetimi konusunda da önemli yenilikler getirmektedir (Md.49). Buna göre dış denetim yeterliği TÜRK PATENT'çe onaylanan, sicilde kayıtlı denetim kuruluşu tarafından yerine getirilecektir. Denetim kuruluşunun objektif olması, denetimleri yapmak için yetkin ve yeterli sayıda personel ile gerekli kaynağa ve donanımına sahip olması öngörülmektedir (Md.49/2).

Denetimle ilgili konular 27 Nisan 2017 tarihinde yürürlüğe giren uygulama yönetmeliğinde ayrıntılı bir biçimde belirtilmiştir (Md.45). Yönetmeliğe göre denetleme tarihlerini de içeren denetim planı, denetim kuruluşu tarafından hazırlanarak üretici ve pazarlayıcılar üzerinde gerçekleştirilecek ve hazırlanan tutanaklar tescil sahibine sunulacaktır. Tescile aykırı uygulamaların bulunması halinde tescil sahibi kurumun gerekli yasal yollara başvurması öngörülmüştür.

Denetlemelerle ilgili en önemli yenilik denetleme süresinin bir yıla indirilmiş olmasıdır. KHK'de bu süre izah edilemez bir biçimde 10 yıldır. Ayrıca denetimin düzenli olduğu gibi, şikayet üzerine de yapılabileceği öngörülmüştür. Kanımızca denetimlerdeki etkinliği arttırmak açısından habersiz denetimlere de yer verilmesi çok faydalı olabilirdi.

Tescil sahibi, denetim kuruluşu tarafından hazırlanan raporları her yıl TÜRK PATENT'e sunmak zorundadır. Denetim raporlarının TÜRK PATENT tarafından incelenmesi sonucunda eksiklik varsa ya da denetim faaliyetinin usulüne uygun yapılmadığı saptanırsa öngörülen yaptırımlar uygulanacaktır.

"Coğrafi işaret ve geleneksel ürün adı koruma" yasasının getirmiş olduğu son ve önemli yenilik TÜRK PATENT bünyesi içinde bir 'Coğrafi İşaretler Dairesi'nin kurulmasına yöneliktir. Bu yenden yapılanma Cİ'in ve geleneksel ürün adı korumasının ulusal düzeyde yönetişimini daha etkin hale getirecektir. Aslında bunun KHK çerçevesinde düşünülmüş ve 1995'te yaşama geçirilmiş olması gerekiyordu. Nitekim bu konu 21 yıllık uygulamanın en zayıf taraflarından birini oluşturmuştur. Patent Enstitüsü yoğun iş yükü ve kısıtlı personeline rağmen yine de 200 Cİ'in tescilini gerçekleştirebilmiştir. Sahip olduğu olağanüstü zengin Cİ ve geleneksel ürün potansiyeli nedeniyle bu dairenin de Türkiye için yeterli olması şüphelidir. Nitekim ulusal düzeyde Cİ yönetişiminde örnek bir ülke olarak gösterilen Fransa'da bu misyonu yerine getiren kuruluş olan 'Köken Adlandırılmaları ve Kalite Ulusal Enstitüsü'nde (INAO) halen 270 kişi görev yapmaktadır. Kuruluşu 1947 yılında gerçekleştirilen ve dünyada Fransız mucizesinin yaratıcısı olarak kabul edilen Enstitü'nün Fransa'nın sekiz bölgesinde faaliyette bulunan 24 şubesi bulunmaktadır.

6769 SAYILI YENİ SİNAİ MÜLKİYET KANUNUN GETİRDİKLERİ

BEKLENTİLER VE SONUÇ

Sınai Mülkiyet Kanunu'nun 10 Ocak 2017 tarihinde yürürlüğe girmesi ile ülkemiz Cİ alanında yeni bir döneme girmiş bulunmaktadır. *Metro Gastro* dergisinin 82. sayısında çıkan yazımızda da belirtildiği gibi yeni dönem kamu güçlerince yönetilmesi oldukça güç bir dönem olacaktır. Bir taraftan son derecede kapsamlı ve bürokratik "Ulusal Coğrafi İşaret Strateji Belgesi ve Eylem Planı" uygulaması, diğer yandan Sınai Mülkiyet Hakları Kanunu çerçevesinde yaşama geçirilen "Coğrafi İşaret ve Geleneksel Ürün Adı Koruma" kanunu. Bu ikisi arasında eşgüdümün sağlanması kolay olmayacaktır. Aslında Eylem Planı'nın 5-10 yıl önce çıkarılması, konu ile ilgili alt yapının hazırlanması ve münferit ve eksiksiz bir Coğrafi İşaretler Yasası'nın hazırlanabilmesi için çok tutarlı bir davranış olabilirdi.

Yeni dönemde Cİ alanında çok önemli ve hızlı gelişmelerin yaşanacağı beklenmelidir. Tescil süreçlerinin kısaltılması, ilan maliyetlerinin azaltılması ve "Geleneksel Ürün Adları"na da koruma sağlanması tescil taleplerini önemli ölçüde tetikleyecek ve Türkiye başvurularında kesinlikle bir patlama yaşayacaktır.

Pazarlanan tescilli ürünlerde amblem uygulamasının ise üreticilerimizle tüketicilerimize büyük zarar veren haksız rekabet olaylarına son vererek sisteme disiplin ve işlerlik kazandıracağı söylenebilir. Bu uygulamanın çok önemli ekonomik yansımalarının olacağı şüphesizdir. Bu nedenle Coğrafi İşaretler Dairesi'nin ivedilikle kullanılacak amblemleri belirlemesi ve en azından tescil belgelerinde sorun olmayan ürünlerde bu uygulamayı bir an önce başlatması yerinde olacaktır. Bu arada tüketicilerin gerek coğrafi işaretler ve gerekse "menşe adı", "mahreç işareti" ve "geleneksel ürün adı" amblemleri konusunda görsel (TV kamu spotları) ve yazılı medya aracılığı ile aydınlatılmaları yerinde olacaktır.

Cİ'in ve geleneksel ürün adlarının kullanımının denetimi konusunda getirilen yenilikler yeni dönemde tescilli ürünlerin gıda güvenliği ve kalitesinde sürdürülebilirliği sağlarken üretimi de şüphesiz disipline edecektir. Her ne kadar yasa Cİ'in ürün bazında yönetişimi konusunda tescil sahiplerinin sorumluluklarına ilişkin önemli boşluklar taşısa da sistemin tümü üzerinde getirilen yeniliklerin bu kesimi de motive etmesi beklenmelidir.

"Geleneksel Ürün Adı" uygulamasının da başlaması nedeniyle tescil başvurularının önemli ölçüde artacak olması, alınmış tescillerde revizyon talepleri ve yasanın getirmiş olduğu diğer yükümlülükler yeni dönemde Coğrafi İşaretler Dairesi'nin yoğun bir iş yükü ile karşılaşmasına neden olacaktır. Kurumun sahip olduğu 21 yıllık tecrübesi ile bunları aşması beklense de nihai ve etkin çözüm Fransa örneğinde olduğu gibi bir "Ulusal Coğrafi İşaretler Enstitüsü"nü kurulması ile mümkün olacaktır. Sahip olduğumuz büyük Cİ potansiyelinin etkin yönetişiminin ancak bu yolla mümkün olabileceği konusundaki inancımızı bu fırsatla bir kez daha tekrarlarırken yeni "Coğrafi İşaret ve Geleneksel Ürün Adı" yasasının ülkemize hayırlı olmasını dileriz.

¹ Y.Tekelioğlu, *Dünya 4 Mevsim*, Aralık 2016.

² Y.Tekelioğlu, *Metro Gastro*, sayı 82.]

YÜCİTA BOLUDA BOLU PROGRAMI 24 -25 Kasım 2017

SEMİNER TÜRKİYE'DE COĞRAFI İŞARETLER VE BOLU

24. Kasım 2017
Bolu

Düzenleyen Kuruluşlar:
BOLU TİCARET VE SANAYİ ODASI
BOLU BELEDİYESİ
ABANT İZZET BAYSAL UNİVERSİTESİ
BOLU İL GIDA TARIM ve HAYVANCILIK MÜDÜRLÜĞÜ
DOĞU MARMARA KALKINMA AJANSI
TMMOB GIDA MÜHENDİSLERİ ODASI BOLU İL TEMSİLCİLİĞİ
TMMOB ZİRAAT MÜHENDİSLERİ ODASI BOLU İL TEMSİLCİLİĞİ
BOLU TSO KADIN GİRİŞİMCİLER KURULU
BOLU İLİ ZİRAAT ODASI

Yöresel Ürünler Ve Coğrafi İşaretler Türkiye Araştırma Ağı (YÜCİTA) Program

08.30-09.00	Kayıt ve açılış (Saygı Duruşu ve İstihlal Marşı)		
09.00-09.30	Açılış Konuşmaları 1.Türker ATEŞ, Bolu Ticaret ve Sanayi Odası Başkanı 2.Yaruz Tekelioğlu, YÜCİTA Başkanı 3.Cem Köşemanoğlu, Gıda Mühendisi, TMMOB Gıda Mühendisleri Odası Bolu İl Temsilcisi 4. Mustafa Altınbaş, ALBU Rektörü 4. Mustafa Altınbaş, Bolu Belediye Başkanı, Bolu Belediyesi 5.Fatih Menen, Bakan Yardımcısı, Ekonomi Bakanlığı 6.Aydın Barış, Bolu Valisi	16.45-17.15	Moderatör: Prof. Dr. Selim Çağatay YÜCİTA/ Akdeniz Üniversitesi Bürol Uluşan, METRO Gıda Kategori Müdürü Metro ve Coğrafi İşaretlede Saha Çalışmaları Ayşin İşıkgece, CarrefourSA, Türkiye Gıda Kategori Direktörü Bal Tadında Konular: Arı Yarışa Hayat Var Çimen Mürlü, YÜCİTA-Çimen Rengi Yöresel Ürünler Marketi Coğrafi İşaretlede Bir Parkındalık Öyküsü Kahve arası
09.30-11.00	I. Oturum: Türkiye Coğrafi İşaretleri Neresinde Moderatör: Prof. Dr. Gülsün Akdemir Eyrendilek, TSO Kadın Girişimciler Kurulu üyesi Pınar Nacak, YÜCİTA İzmir Ticaret Borsası Küreselleşen Dünyada Coğrafi İşaretler Prof.Dr. Yaruz Tekelioğlu, YÜCİTA Başkanı Türkiye'de Coğrafi İşaretler Özden İnan, Mükte Uzman Yürütücü, Türk Patent Enstitüsü 6769 Sayılı Sınai Mülkiyet Kanunu ve Coğrafi İşaretlede Yeni Dönem	17.15-18.30	V. Oturum: Coğrafi İşaretler ve Bolu Moderatör: Nilhan ARAS, Yemek Kültürü Araştırmacısı ve Yazarı Mesut KARLAN, Öğr. Gör. Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi Bolu Emvanti, Saha Çalışması ve İzlenimler Burcu Şimşek, Bolu Belediyesi Araştırma Planlama ve Koordinasyon Birimi Sorumlusu, Proje Yöneticisi ve Ayşe Berni Sağlık, BEHDER Yönetim Kurulu Üyesi Bolu Kızılçık Tarhanası ve Coğrafi İşaret Başvuru Süreci Ayşe Elmüşşek, Bolu İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü Coğrafi İşaret ve Markalaşma Yolunda Bolu Çiyli Ayşe Fasulyesi Projesi
11.00-12.00	II. Oturum (Panel): Bolu Örneğinde Coğrafi İşaret Çalışmaları ve Yerel Yönetimler Moderatör: Prof. Dr. Gülsün Akdemir Eyrendilek, TSO Kadın Girişimciler Kurulu üyesi Emine Davrançoğlu, Başkan Yardımcısı, Bolu Belediyesi Bolu ve Bolu'da Yetişen Ürünler Doğan DAĞ, Kıbrısçık Belediye Başkanı Kıbrısçık ve Coğrafi İşaretler Hasan Uzunöz, Dörtdivan Belediye Başkanı Dörtdivan ve Coğrafi İşaretler Kemal Karım, Göynük Belediye Başkanı Göynük ve Coğrafi İşaretler Mehmet İnçel, Mudurnu Belediye Başkanı Mudurnu ve Coğrafi İşaretler Mustafa Altın, Gerede Belediye Başkanı Gerede ve Coğrafi İşaretler Süleyman Özbay, Seben Belediye Başkanı Seben ve Coğrafi İşaretler Recaji CAĞLAR, Yeniçağa Belediye Başkanı Yeniçağa ve Coğrafi İşaretler Turhan Bulut, Mengen Belediye Başkanı Mengen ve Coğrafi İşaretler	19.30	Gala Yemeği 25. Kasım 2017 Saha çalışması: -BEHDER-Anadolu
12.00-13.15	Öğle arası		
13.15-14.45	III. Oturum: Coğrafi İşaretlede Anadolu'dan Yansımalar Moderatör: Meliha OKUR, Gazeteci Yazar Berrin Bal Otur ve Neşe Biber, AN'TRE-GOURMET Türkiye Peynirleri Aynur Çakar Yöreselden Ulusala Bir Başarı Öyküsü Prof. Dr. Yaruz Tekelioğlu, YÜCİTA Türk Mutfagında Coğrafi İşaretler Prof. Dr. Selim Çağatay YÜCİTA / Akdeniz Üniversitesi Coğrafi İşaretlerin Hizmetinde Türkiye'den Bir Ses: 6. Yılında YÜCİTA		
14.45-15.15	Kahve arası		
15.15 - 16.45	VI. Oturum: Coğrafi İşaretlede Türkiye'den Örnek Olaylar		